

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 24.09.1976, sp. zn. 5 Tz 81/76, ECLI:CZ:NS:1976:5.TZ.81.1976.1

Číslo: 25/1977

Právní věta: II. Opomenutím jako formou konania možno spáchať trestný čin len vtedy, keď ide o opomenutie takého konania, ku ktorému je páchatel podľa okolností a svojich pomerov povinný (§ 89 odst. 2 Tr. zák.). Povinnosť konať môže vyplývať zo zákona, z úradného rozhodnutia, zo zmluvy alebo aj z iných okolností. V tomto poslednom prípade ide o porušenie povinnosti vyplývajúcej z konkrétneho postavenia páchatela a okolností prípadu, ktorej porušenie sa však musí približne rovnať porušeniu inej právnej povinnosti. Ak nemožno takúto konkrétnu povinnosť z postavenia páchatela vyvodiť, chýba konanie ako podmienka trestnej zodpovednosti a nezabránenie následku nemožno pripísať páchatelovi na zodpovednosť.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 24.09.1976

Spisová značka: 5 Tz 81/76

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Opomenutí

Předpisy: 140/1961 Sb. § 89 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 25/1977 sb. rozh.

I. K otázke príčinnej súvislosti ako podmienky trestnej zodpovednosti.

II. Opomenutím ako formou konania možno spáchať trestný čin len vtedy, keď ide o opomenutie takého konania, ku ktorému je páchatel podľa okolností a svojich pomerov povinný (§ 89 odst. 2 Tr. zák.). Povinnosť konať môže vyplývať zo zákona, z úradného rozhodnutia, zo zmluvy alebo aj z iných okolností. V tomto poslednom prípade ide o porušenie povinnosti vyplývajúcej z konkrétneho postavenia páchatela a okolností prípadu, ktorej porušenie sa však musí približne rovnať porušeniu inej právnej povinnosti. Ak nemožno takúto konkrétnu povinnosť z postavenia páchatela vyvodiť, chýba konanie ako podmienka trestnej zodpovednosti a nezabránenie následku nemožno pripísať páchatelovi na zodpovednosť.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR z 24. 9. 1976 sp. zn. [5 Tz 81/76.](#))

Na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, zrušil Najvyšší súd SSR rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 18. februára 1976 sp. zn. 8 To 70/76, ako aj rozsudok Mestského súdu v Bratislave z 8. decembra 1975 sp. zn. 4 T 303/75 v časti týkajúcej sa obvineného D. V. a Mestskému súdu v Bratislave prikázal, aby vec obvineného D. V. znova prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom Mestského súdu v Bratislave z 8. decembra 1975 sp. zn. 4 T 303/75 bol obvinený D. V. spolu s obvineným M. C. uznaný za vinného z trestného činu všeobecného ohrozenia podľa § 180 odst. 1, 2 písm. c) Tr. zák. a bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní siedmich mesiacov, výkon ktorého mu bol podľa § § 58 odst. 1 písm. a) a 59 odst. 1 Tr. zák. podmiennečne odložený na skúšobný čas jedného roka.

Na základe odvolania obvineného Krajský súd v Bratislave zrušil rozsudkom z 18. februára 1976 sp. zn. 8 To 70/76 podľa § 258 odst. 1 písm. c), d) Tr. por. u tohto obvineného rozsudok Mestského súdu v Bratislave a na základe § 259 odst. 3 Tr. por. ho podľa § 226 písm. c) Tr. por. oslobodil spod obžaloby pre trestný čin všeobecného ohrozenia podľa § 180 odst. 1, odst. 2 písm. c) Tr. zák., ktorého sa mal dopustiť tak, že 14. septembra 1975 vo večerných hodinách pracoval ako čašník bez uzavretia pracovnej zmluvy len na požiadanie spoluobvineného M. C. v kaviarni lode Čajka, kotviacej na Rázusovom nábreží v Bratislave; pri odchode z pracoviska neprezrel dôkladne priestory v kaviarni, čo malo za následok, že tlejúci ohorok z cigarety zahodený do kartónovej škatule nadchádzajúcej sa v kuchyni spôsobil požiar, čím vznikla podniku Cestovného ruchu Javorina v Bratislave škoda presahujúca sumu 100 000 Kčs.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal v lehote stanovenej v § 272 Tr. por. sťažnosť pre porušenie zákona generálny prokurátor SSR, a to v neprospech obvineného D. V. V dôvodoch sťažnosti uviedol, že rozsudkom krajského súdu, ktorým bol obvinený D. V. oslobodený spod obžaloby, bol porušený zákon v ustanovení § 2 odst. 6 a § 226 písm. c) Tr. por., a to v prospech obvineného. Podľa dôvodov sťažnosti nemožno pri posudzovaní veci vychádzať len z toho, že sa nedá zistiť, ktorý z obvinených hodil horiaci cigaretový ohorok do smetí nachádzajúcich sa v kartónovej škatuli. Z dokazovania vykonaného na hlavnom pojednávaní vyplýva, že cigaretové ohorky z popolníkov vysypali do kartónových škatúl obidvaja obvinení. Preto i keď nebolo možné dokázať, kto z obvinených odhodil do smetí horiaci cigaretový ohorok a či k požiaru došlo len od jedného ohorku, nemohol krajský súd neuvažovať o tom, že obidvaja obvinení mohli predpokladať nebezpečenstvo požiaru, avšak bez primeraných dôvodov sa spoliehali, že k nemu nedôjde. Krajský súd nebral do úvahy ani tú okolnosť, že obvinený D. V. je vyučený čašník, v poškodenom podniku začal riadne pracovať s tým, že bude prijatý do zamestnania a za odpracované dni mu bude vyplatená príslušná odmena; obvinený vedel o tom, že smetí z kartónových škatúl, do ktorých sa odhadzovali aj cigaretové ohorky, sa nevynášajú z lode každý deň. Preto oslobodenie obvineného D. V. spod obžaloby pre nedostatok dôkazov nebolo odôvodnené.

Najvyšší súd SSR preskúmal podľa § 267 odst. 1, 2, Tr. por. správnosť všetkých výrokov rozsudku krajského súdu u obvineného D. V., ako aj správnosť konania, ktoré rozsudku predchádzalo a zistil, že rozsudkom krajského súdu bol porušený zákon v ustanovení § 2 odst. 5 a § 259 odst. 3 Tr. por.

Mestský súd v Bratislave v súlade s obžalobou mestského prokurátora zistil, že obvinený M. C., u ktorého nie je podaná sťažnosť pre porušenie zákona, ako hmotne zodpovedný vedúci kaviarne „Čajka“ na lodi kotviacej na Rázusovom nábreží v Bratislave, používal v rozpore s vyhláškami Ministerstva vnútra č. 169/55 a č. 106/59 Ú. v. ako nádoby na smetí kartónové škatule, do ktorých okrem iného vysypal ohorky z cigariet. S jeho vedomím to isté robil

14. septembra 1975 vo večerných hodinách aj obvinený D. V., ktorý bez uzavretia pracovnej zmluvy pracoval v tejto kaviarni so súhlasom obvineného M. C. ako čašník. Obvinený M. C. uvedeného dňa pred odchodom neprezrel dôkladne pracovisko, čo malo za následok, že tlejúci cigaretový ohorok, hodený do kartónovej škatule medzi smeti, spôsobil v kuchyni požiar. Podniku cestovného ruchu Javorina v Bratislave tým vznikla škoda na zariadení a interiéri lode presahujúca sumu 100 000 Kčs.

Konanie obvineného posúdil mestský súd ako trestný čin všeobecného ohrozenia podľa § 180 odst. 1, 2 písm. c) Tr. zák.

Pokiaľ ide o obvineného D. V., vychádzal mestský súd z toho, že vysýpaním cigaretových ohorkov medzi smeti do kartónových škatúl porušil aj on ustanovenie § 58 odst. 1 písm. e) vyhlášky Ministerstva vnútra č. 106/59 Ú. v., podľa ktorého je každý povinný zachovávať potrebnú bdelosť pri zaobchádzaní s ohňom, s horlavými látkami a predmetmi a počínať si v každodennom živote tak, aby nevytvoril príčinu vzniku požiaru. Ďalej podľa citovanej vyhlášky je každý povinný dbať na to, aby sa popol vysypal len na požiarne bezpečné miesto alebo do nádob na to osobitne určených. Pretože obvinený D. V. nepostupoval podľa týchto zásad, spôsobil spolu s obvineným M. C. požiar, ktorý mal za následok škodu veľkého rozsahu na majetku v socialistickom vlastníctve.

Krajský súd preskúmal odvolanie obvineného D. V. a dospel k iným záverom. Uviedol, že obvinený D. V. je stíhaný pre nedbanlivostný trestný čin, ktorý možno spáchať aktívnym konaním, ale i opomenutím, teda zanedbaním povinnosti konať. Obvinený D. V. nebol povinný a napokon ani oprávnený robiť protipožiarne opatrenia v tom zmysle, aby zabezpečil riadne nádoby na smeti, vynášal smeti z kuchyne, poťažne z lode, pretože pracoval iba dobrovoľne, formou výpomoci po dohode s obvineným M. C. Tieto povinnosti mal práve obvinený M. C., ktorý v reštaurácii na lodi Čajka pracoval ako čašník zodpovedný za prevádzku reštaurácie. U obvineného D. V. nemožno hovoriť o zanedbaní jeho povinností. Žalovaného trestného činu by sa mohol dopustiť iba vtedy, keby konal aktívne, napr. tým, že by vysypal obsah popolníka s horiacim cigaretovým ohorkom do príslušnej kartónovej škatule, ktorý potom spôsobil požiar. Takéto aktívne konanie obvineného D. V. nebolo dokázané, keď sa nedá zistiť, ktorý z obvinených hodil horiaci ohorok do kartónovej škatule. Preto podľa názoru krajského súdu musel byť obvinený D. V. spod obžaloby oslobodený.

Najvyšší súd SSR zistil, že tieto závery krajského súdu sú predčasné, pretože nevychádzajú z náležite a úplne zisteného skutkového stavu veci (§ 2 odst. 5 Tr. por.).

Z doteraz vykonaných dôkazov jednoznačne vyplýva, že obvinený M. C. bol s podnikom Javorina v Bratislave v riadnom pracovnom pomere a pracoval ako čašník v kaviarni Čajka na lodi na Rázusovom nábreží v Bratislave. Obvinený D. V. nebol s uvedeným podnikom v pracovnom pomere, ale iba vypomáhal obvinenému M. C., a to na jeho žiadosť. Do vzniku požiaru pracoval na lodi prakticky len dve popoludnia. V kuchyni reštaurácie, kde vznikol požiar, neboli k dispozícii riadne nádoby na smeti, a preto obvinený M. C. dával odpadky do kartónových škatúl. Obidvaja obvinení vysypali medzi tieto odpadky aj obsah popolníkov. Orgány požiarnej ochrany ako aj znalec zistili, že požiar vznikol vznietením obsahu kartónových škatúl z nezahasného cigaretového ohorku.

Takisto ako okresný súd, ani krajský súd nevenoval pozornosť náležitému objasneniu tej skutočnosti, či medzi konaním obvineného D. V. a vzniklým požiarom je príčinná súvislosť. Bez jej zistenia neprichádza do úvahy ani trestná zodpovednosť obvineného D. V. K zisteniu príčinnej súvislosti nestačí konštatovať len to, ako to urobil mestský súd, že aj obvinený D. V. porušil ustanovenie § 58 odst. 1 písm. e) vyhlášky Ministerstva vnútra č. 106/59 Ú. v., v zmysle ktorého je každý povinný zachovávať potrebnú bdelosť a opatrnosť pri zaobchádzaní s ohňom a s nebezpečnými horlavými látkami a predmetmi, a počínať si v každodennom živote tak, aby nedal príčinu k vzniku požiaru. Ide najmä o to, aby sa popol nevysypal na miesta nezabezpečené pred požiarom, ale do nádob na to osobitne určených. Len z tej skutočnosti, že aj obvinený D. V. vysypal do kartónových škatúl obsah

popolníkov s cigaretovými ohorkami, ešte nemožno vyvodzovať, že jeho konanie bolo príčinou vzniku požiaru. Vykonaným dokazovaním sa zatiaľ nedokázalo, že obvinený D. V. vysypal horiaci cigaretový ohorok medzi odpadky do kartónovej škatule. Len od horiaceho cigaretového ohorku sa mohli vznietiť odpadky v škatuli a mohol vzniknúť požiar. Ak obvinený D. V. vysypal zahasené cigaretové ohorky, nemohol spôsobiť požiar.

Nedostatkom doterajších výsluchov obvineného D. V. bolo, že neboli zamerané aj na zistenie, či si obvinený všimol obsah popolníkov aj z toho hľadiska, či cigaretové ohorky boli riadne zahasené, či sa z nich prípadne nedymilo a podobne. V tomto smere bolo potrebné objasniť skutkový stav, pretože ako vyplýva z vykonaných dôkazov, tesne pred záverečnou hodinou zdržiaval sa obvinený M. C. v kuchyni, teda v mieste vzniku požiaru, so svedkom J. I. (hrali karty) a bola tam aj priateľka obvineného M. C. V. N. Vzniká potom otázka, či prípadne nemohla aj niektorá iná osoba než obvinený odhodiť horiaci cigaretový ohorok medzi odpadky.

Keby sa ani po doplnení dokazovania nedokázalo, že obvinený D. V. odhodil neuhasený cigaretový ohorok medzi odpadky do kartónovej škatule, nebude preukázaná príčinná súvislosť medzi jeho konaním, ktoré spočíva vo vysýpaní obsahu popolníkov do kartónových škatúl, a následkom, t. j. požiarom.

Pri nedostatku príčinnej súvislosti medzi týmto konaním obvineného D. V. a následkom prichádza do úvahy skúmať jeho zodpovednosť na základe jeho opomenutia vysypať obsah popolníkov do nádob požiarne bezpečných prípadne vyniesť obsah škatúl z lode, aby nemohlo dôjsť k požiaru. Opomenutím ako formou konania však možno spáchať trestný čin len vtedy, keď ide o opomenutie takého konania, ku ktorému je páchatel' podľa okolností a svojich pomerov povinný (§ 89 odst. 2 Tr. zák.). Povinnosť konať môže vyplývať zo zákona, z úradného rozhodnutia, zo zmluvy alebo aj z iných okolností. V tomto poslednom prípade ide o porušenie povinnosti vyplývajúcej z konkrétneho postavenia páchatel'a a okolností prípadu, ktorej porušenie sa však musí približne rovnať porušeniu inej právnej povinnosti. Ak nemožno takúto konkrétnu povinnosť z postavenia páchatel'a vyvodiť, chýba konanie ako podmienka trestnej zodpovednosti a nezabránenie následku nemožno pripísať páchatel'ovi na zodpovednosť.

Krajský súd vychádzal z toho, že obvinený D. V. nebol povinný robiť nejaké protipožiarne opatrenia, najmä v tom smere, aby zabezpečil riadne nádoby na smeti alebo aby po skončení pracovnej smeny vynášal odpadky z kuchyne a z lode. Obvinený D. V. pracoval iba dobrovolne formou výpomoci po dohode s obvineným M. C. Preto nemal nijakú právnu povinnosť robiť opatrenia proti požiaru a táto povinnosť pre neho nevyplývala ani z okolností prípadu a jeho pomerov (§ 89 odst. 2 Tr. zák.), keď dobrovolne vypomáhal obvinenému C. V. na jeho žiadosť a podľa jeho pokynov. S týmito závermi krajského súdu treba vysloviť súhlas.